GENERALINIO ADVOKATO
NICHOLAS EMILIOU IŠVADA,
pateikta 2023 m. vasario 2 d.[1]

Byla C-543/21

Verband Sozialer Wettbewerb eV
prieš
famila-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG

(*Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

(Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Pardavimo kaina – Gėrimai ir jogurtai, parduodami grąžinamoje taroje, kuriai taikomas grąžintinas užstatas – Nacionalinės teisės aktai, įpareigojantys prekiautojus nurodyti užstato sumą atskirai nuo pačios prekės kainos ir draudžiantys nurodyti bendrą sumą)

I. Įvadas

1. Kai perkate geriamąjį vandenį, parduodamą grąžinamame butelyje, kurio kaina nurodyta, pavyzdžiui, taip: „1 EUR plius 0,25 EUR užstatas“, o 25 centų užstatas grąžinamas grąžinus butelį, kiek iš tikrųjų kainuoja šis geriamasis vanduo?

2. Trumpai tariant, toks klausimas yra šios bylos esmė.

3. *Verband Sozialer Wettbewerb eV* (toliau – ieškovė) teigia, kad *famila-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG* (toliau – atsakovė) elgėsi neteisėtai, kaip gėrimų ir jogurtų, parduodamų grąžinamoje taroje, kainą nurodydama kainą be užstato (kurio dydis taip pat buvo nurodytas reklamoje, tik atskirai). Taigi, ieškovė prašo uždrausti atsakovei tęsti šiuos veiksmus ir priteisti iš jos fiksuoto dydžio sumą išlaidoms, susijusioms su įspėjimu, atlyginti.

4. Pirmojoje instancijoje šis ieškinys buvo patenkintas, o apeliacinėje instancijoje – atmestas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija), kuriam pateiktas kasacinis skundas, abejoja, kaip turi aiškinti sąvoką „pardavimo kaina“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6/EB[2] 2 straipsnio a punktą, ir ypač ar ši sąvoka apima užstato sumą, kurią vartotojas turi sumokėti pirkdamas prekes, sufasuotas į butelius ar stiklainius, įtrauktus į užstato sistemą, kuriais parduodamos tokios prekės kaip gėrimai ar jogurtai. Jeigu užstato suma turi būti laikoma „pardavimo kainos“ dalimi, prašymą

[1] Originalo kalba: anglų.

[2] 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas (OL L 80, 1998, p. 27; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 32).

priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar nacionalinės teisės aktai, draudžiantys nurodyti bendrą sumą (kurią sudaro pačios prekės kaina ir užstatas už tarą), gali būti laikomi palankesne nuostata dėl vartotojų informavimo apie kainas ir jų galimybės jas palyginti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį. Jei taip, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas toliau iš esmės klausia, ar tokia nuostata lemia tai, kad vartotojai negauna esminės informacijos (apie bendrą kainą), ir todėl bet kuriuo atveju ji prieštarauja visiškam suderinimui, pasiektam Direktyva 2005/29/EB [3].

II. Teisinis pagrindas

A. Europos Sąjungos teisė

5. Kaip nurodyta Direktyvos 98/6 1 straipsnyje, jos tikslas yra „nustatyti vartotojams siūlomų prekių pardavimo kainų ir prekių matavimo vieneto kainų žymėjimo taisykles, kurios leistų pagerinti vartotojui teikiamos informacijos kokybę ir palengvintų galimybę palyginti kainas“.

6. Pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą „*pardavimo kaina* reiškia galutinę prekinio vieneto ar tam tikro prekės kiekio kainą su PVM ir visais kitais mokesčiais“.

7. Pagal tos pačios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį „[p]rekių pardavimo ir vieneto kainos žymimos ant visų 1 straipsnyje minimų prekių. Vieneto kainos žymėjimą reglamentuoja 5 straipsnio nuostatos. Vieneto kainos nebūtina žymėti, jei ji sutampa su prekės pardavimo kaina.“

8. Remiantis 3 straipsnio 4 dalimi „[b]et kokioje reklamoje, kurioje nurodoma 1 straipsnyje minėtų prekių pardavimo kaina, pagal 5 straipsnio nuostatas nurodoma ir vieneto kaina“.

9. Direktyvos 98/6 10 straipsnyje numatyta, kad ši direktyva „netrukdo valstybėms narėms priimti ir laikytis dar palankesnių vartotojams nuostatų, juos informuoti ir sudaryti galimybes palyginti kainas, nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų pagal Sutartį“.

B. Nacionalinė teisė

10. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog *Preisangabenverordnung* (Vokietijos nutarimas dėl kainų nurodymo, toliau – *PAngV*) 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad bet kuris asmuo, kuris komerciniu arba profesiniu tikslu arba kitaip reguliariai siūlo prekes ar paslaugas vartotojams ar kaip pardavėjas reklamuoja jas galutiniams vartotojams, nurodydamas kainas, turi nurodyti mokėtinas kainas, į kurias įeina pridėtinės vertės mokestis ir kitos sudedamosios kainos dalys (bendra kaina). Be to, iš to sprendimo matyti, kad, remiantis *PAngV* 1 straipsnio 4 dalimi, kai, be atlygio už prekę, reikalaujama sumokėti ir grąžinamąjį užstatą, užstato dydis turi būti nurodomas šalia prekės kainos, bet bendra suma neapskaičiuojama.

[3] 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 149, 2005, p. 22).

III. Faktinės aplinkybės, procesas nacionaliniuose teismuose ir prejudiciniai klausimai

11. Atsakovė prekiauja maisto produktais. Lankstinuke ji reklamavo gėrimus stikliniuose buteliuose ir jogurtą indeliuose, kuriuos galima grąžinti už užstatą, sumokėtą perkant. Užstatas nebuvo įskaičiuotas į nurodytas kainas, bet buvo nurodytas papildomais žodžiais „ir <…> EUR užstatas“. Ieškovė, asociacija, prižiūrinti, kaip atsižvelgiama į jos narių interesus užtikrinant konkurencijos teisės laikymąsi, mano, kad tai yra neteisėta, nes nenurodyta bendra kaina, todėl pareiškė ieškinį, kuriame prašo uždrausti atsakovei tęsti šiuos veiksmus ir priteisti iš jos fiksuoto dydžio sumą išlaidoms, susijusioms su įspėjamuoju pranešimu, atlyginti.

12. *Landgericht* (apygardos teismas, Vokietija) priėmė atsakovei nepalankų sprendimą. Tačiau apeliacinį skundą nagrinėjęs teismas ieškinį atmetė.

13. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad antrosios instancijos teismui kilo abejonių dėl to, ar *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmas sakinys ir toliau turi būti aiškinamas taip, kad užstatas turi būti įtrauktas į bendrą kainą, ir ar ieškovės ieškinys bet kuriuo atveju negali būti tenkinamas, nes *PAngV* 1 straipsnio 4 dalyje numatyta išimtis (susijusi su pareiga nurodyti bendrą kainą), kai taikomas grąžintinas užstatas. Antrosios instancijos teismas taip pat išreiškė nuomonę, kad nors ši nuostata prieštarauja ES teisei, ji yra galiojanti, todėl būtų nesuderinama su teisinės valstybės principais pripažinti, kad ji yra nepalanki atsakovei, kuri jos laikėsi.

14. Kasaciniu skundu, pateiktu *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, ieškovė prašo palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą.

15. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmas sakinys yra nuostata, skirta elgesiui rinkoje reguliuoti, kaip tai suprantama pagal *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* (Vokietijos kovos su nesąžininga konkurencija įstatymas, toliau – UWG) 3a dalį. To teismo nuomone, ši nuostata tiek, kiek įpareigoja prekiautojus nurodyti „bendras“ kainas su pridėtinės vertės mokesčiu (PVM), grindžiama Direktyvos 98/6 1 straipsniu, 2 straipsnio a punktu, 3 straipsniu ir 4 straipsnio 1 dalimi. Taigi klausimas, ar atsakovė pažeidė *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, priklauso nuo minėtų šios direktyvos nuostatų aiškinimo, visų pirma nuo to, ar užstatas, mokamas perkant prekes grąžinamuose buteliuose ar stiklainiuose, turi būti įtrauktas į pardavimo kainą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą.

16. Pripažindamas, kad teigiamas atsakymas į šį klausimą iš esmės prieštarautų *PAngV* 1 straipsnio 4 dalyje įtvirtintai nacionalinės teisės nuostatai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad ta nuostata vis dėlto galėtų būti palikta galioti, jei būtų laikoma palankesne nuostata dėl vartotojų informavimo apie kainas ir jų palyginimo, kurią valstybės narės gali priimti pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar nacionalinės teisės nuostata bet kuriuo atveju yra draudžiama pagal Direktyvą 2005/29, kuria pasiektas visiškas suderinimas ir pagal kurią draudžiama priimti kitokias nacionalinės teisės nuostatas, net jei jos yra palankesnės vartotojams.

17. Šiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar sąvoką „pardavimo kaina“, kaip ji suprantama pagal [Direktyvos 98/6] 2 straipsnio a punktą, reikia aiškinti taip, kad ji turi apimti užstato sumą, kurią vartotojas turi sumokėti pirkdamas prekes į užstato sistemą įtrauktuose buteliuose ar stiklainiuose?

Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

2. Ar valstybės narės pagal [Direktyvos 98/6] 10 straipsnį turi teisę palikti galioti nuostatą, nukrypstančią nuo [Direktyvos 98/6] 3 straipsnio 1 ir 4 dalių, siejamų su jos 2 straipsnio a punktu, kaip antai [*PAngV*] 1 straipsnio 4 dalį, pagal kurią tuo atveju, kai, be atlygio už prekę, reikalaujama sumokėti ir grąžinamą užstatą, užstato dydis turi būti nurodomas šalia prekės kainos, bet bendra suma neapskaičiuojama, ar tai prieštarauja [Direktyvoje 2005/29] siekiamam visiškam suderinimui?“

18. Rašytines pastabas pateikė ieškovė, atsakovė, Vokietijos vyriausybė ir Europos Komisija. Šios šalys taip pat pateikė žodinius argumentus 2022 m. spalio 19 d. vykusiame posėdyje.

IV. Analizė

19. Savo analizę pradėsiu nuo preliminarių pastabų dėl užstato grąžinimo sistemų tikslo ir platesnio konteksto (A dalis). Paskui išdėstysiu argumentus, kurie, mano nuomone, leidžia daryti išvadą, kad sąvoka „pardavimo kaina“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą, turi būti aiškinama taip, kad ji *neapima* grąžintino užstato sumos, kurią vartotojas turi sumokėti pirkdamas prekes į užstato sistemą įtrauktoje taroje (B dalis). Dėl šios išvados antrasis prejudicinis klausimas tampa neaktualus. Vis dėlto, jei Teisingumo Teismas neatsižvelgtų į mano siūlymą dėl pirmojo klausimo, išdėstysiu motyvus, dėl kurių manau, kad nacionalinės teisės nuostata, kaip antai *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis, turi būti laikoma palankesne nuostata dėl vartotojų informavimo ir kainų palyginimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį, kurią palikti galioti nėra draudžiama dėl visiško suderinimo, pasiekto Direktyva 2005/29 (C).

A. Preliminarios pastabos dėl užstatų grąžinimo sistemų

20. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje aptariami gėrimai ir jogurtai parduodami į užstato sistemą įtrauktoje stiklinėje taroje, kuriai taikomas užstatas. Šis užstatas grąžinamas, kai grąžinama tara.

21. Paprastai užstato grąžinimo sistemos – tai priemonės, skatinančios vartotojus grąžinti tuščią tarą, kad būtų galima naudoti toliau ar perdirbti, o ne paprasčiausiai ją išmesti[4].

[4] Šiuo klausimu žr. 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Komisija / Vokietija* (C-463/01, EU:C:2004:797, 76 punktas) ir 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/852, kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL L 150, 2018, p. 141) (toliau – Direktyva 2018/852), 4 konstatuojamąją dalį. Žr. *A European Refunding Scheme for Drinks Containers* (Gėrimų taros grąžinimo schema), Europos Parlamentas, 2011 m., p. 12 ir paskesni, ir konkrečiai dėl plastiko naujesnį dokumentą – *Environment Ministers' commitments on plastics. National-level visions, actions and plans announced at the 2022 OECD Council at Ministerial Level (MCM)* (Aplinkos ministrų įsipareigojimai dėl plastikų. Nacionalinio lygmens vizijos, veiksmai ir planai, paskelbti 2022 m. birželio mėn. vykusiame EBPO Ministrų Tarybos posėdyje (MCM)), ENV/EPOC(2022)14.

22. Ši žiedinės ekonomikos priemonė tikrai nėra nauja. EBPO aplinkos apsaugos politikos priemonių duomenų bazėje kaip seniausias nustatytas pavyzdys nurodoma 1799 m. Airijos sistema, skatinanti grąžinti gazuoto vandens tarą, o toje pačioje duomenų bazėje kaip seniausia užregistruota sistema nurodytas 1971 m. Oregono taros užstato įstatymas [5].

23. Minėtoje duomenų bazėje užstato grąžinimo sistema apibūdinta kaip sistema, pagal kurią taikomas „galimai taršių produktų kainos priedas“, kuris grąžinamas, „kai taršos išvengiama grąžinant produktus ar jų likučius“ [6].

24. Be to, reikėtų pabrėžti, kad tarai, kaip galimoms atliekoms, taikomi ES teisės aktai: anksčiau – Direktyva 85/339/EEB dėl žmonėms vartoti skirtų skysčių konteinerių [7], o šiuo metu – Direktyva dėl pakuočių ir pakuočių atliekų [8] arba Vienkartinių plastikinių gaminių direktyva [9]. Kadangi šiose direktyvose užstato grąžinimo (arba užstato supirkimo) sistemos nurodomos kaip galimos priemonės, kurias valstybės narės gali įdiegti, kad įvykdytų tame kontekste nustatytas pareigas, jose netiesiogiai pripažįstamas šių sistemų gebėjimas veiksmingai prisidėti prie atliekų poveikio aplinkai mažinimo [10]. Tai buvo aiškiai pripažinta Tarybos direktyvos 91/157/EEB [11] dėl baterijų ir akumuliatorių, turinčių tam tikrų pavojingų medžiagų, 13 konstatuojamojoje dalyje.

25. Vis dėlto valstybės narės, diegdamos užstato grąžinimo sistemas, turi nepamiršti reikalavimų, be kita ko, kylančių iš laisvo prekių judėjimo taisyklių. Atsižvelgiant į tai, tam tikri Danijos ir Vokietijos sistemų aspektai anksčiau buvo pripažinti nesuderinami su šiomis nuostatomis [12].

26. Atsižvelgiant į šiuos platesnio konteksto elementus, iš bylos medžiagos matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis buvo priimta 1997 m., siekiant paskatinti pakartotinai naudojamos ir perdirbamos taros sistemą (ir užtikrinti geresnį kainų palyginamumą, kai taikomas grąžintinas užstatas). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad tai įvyko dėl 1993 m. jo sprendimo *Flaschenpfand I*. Kaip suprantu, šiame sprendime prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, kad nealkoholinių gėrimų, supilstytų į butelius, už kuriuos mokamas užstatas, reklama, nenurodant užstato ir bendros kainos, yra nesuderinama su *PAngV* [13].

5 Policy Instruments for Environment, OECD database, 2017, p. 8.

6 Ten pat. Kaip teigiama tame šaltinyje, užstato grąžinimo sistemos taikomos ne tik gėrimų tarai, bet ir kitiems daiktams, pavyzdžiui, švino rūgšties akumuliatoriams ar išmetamoms padangoms.

7 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva dėl žmonėms vartoti skirtų skysčių konteinerių (OL L 176, 1985, p. 18), panaikinta 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (OL L 365, 1994, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 13 t., p. 349) (toliau – Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyva).

8 Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyva, iš dalies pakeista Direktyva 2018/852, nurodyta šios išvados 4 išnašoje.

9 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo (OL L 155, 2019, p. 1).

10 Visų pirma žr. šios išvados 7 išnašoje nurodytos Tarybos direktyvos 85/339 7, 8 bei 10 konstatuojamąsias dalis ir 5 straipsnio 2 dalį, šios išvados 7 išnašoje nurodytos Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvos su pakeitimais 5 straipsnio 1 dalies a punktą ir šios išvados 9 išnašoje nurodytos Vienkartinių plastikinių gaminių direktyvos 9 straipsnio trečios pastraipos a punktą.

11 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva dėl baterijų ir akumuliatorių, turinčių tam tikrų pavojingų medžiagų (OL L 78, 1991, p. 38), panaikinta 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir Direktyvos 91/157/EEB panaikinimo (OL L 266, 2006, p. 1).

12 1988 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Komisija / Danija* (302/86, EU:C:1988:421), 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimas Radlberger Getränkegesellschaft ir S. Spitz (C-309/02, EU:C:2004:799) ir 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Komisija / Vokietija* (C-463/01, EU:C:2004:797). Be to, kalbant apie nacionalinės teisės aktus ir nacionalinę praktiką, susijusią su užstato grąžinimo sistema, pažymėtina, kad 2021 m. birželio 9 d. Sprendimas *Dansk Erhverv / Komisija* (T-47/19, EU:T:2021:331) yra susijęs su 2018 m. spalio 4 d. Komisijos sprendimo C(2018) 6315 *final* dėl valstybės pagalbos SA.44865 (2016/FC) – Vokietija – Tariama valstybės pagalba Vokietijos pasienio gėrimų parduotuvėms teisėtumu ir dėl jo pateiktas apeliacinis skundas nagrinėjamoje byloje C-508/21 P.

13 1993 m. spalio 14 d. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) sprendimas, I ZR 218/91. Šį sprendimą galima rasti adresu https://research.wolterskluwer-online.de/document/bdbc1eba-d26c-4ffc-915c-2a5b764acf6b.

27. Primintina, kad pagal *PAngV* 1 straipsnio 4 dalį prekiautojai įpareigojami nurodyti pačios prekės kainą ir užstato sumą, kai taikomas užstatas, tačiau draudžiama nurodyti bendrą sumą.

28. Todėl dabar pereisiu prie pirmojo prejudicinio klausimo ir išnagrinėsiu, ar užstatas už gėrimų ir maisto produktų tarą turi būti laikomas ne tik paskata dalyvauti perdirbimo ir pakartotinio naudojimo veikloje, bet ir „pardavimo kainos“ dalimi, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą. Tokiu atveju užstato suma turėtų būti įtraukta į „pardavimo kainą“, kuri pagal Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 dalį turi būti nurodoma kartu su vartotojams parduodamų prekių „vieneto kaina“. Tokia išvada taip pat būtų svarbi bet kokiai reklamai, kurioje minima „pardavimo kaina“, kuriai taikoma tos direktyvos 3 straipsnio 4 dalis.

B. Ar užstatas, taikomas grąžintinai gėrimų ir jogurtų tarai, yra „pardavimo kainos“ dalis?

29. Pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą „*pardavimo kaina* reiškia galutinę prekinio vieneto ar tam tikro prekės kiekio kainą su PVM ir visais kitais mokesčiais“. Išnagrinėjus šių sąvokų formuluotes (1 skirsnis), atsižvelgiant į konkrečius tikslus, kurių siekiama Direktyva 98/6 (2 skirsnis), ir aplinkos apsaugos tikslus, kurių siekiama kitais ES teisės aktais (3 skirsnis), galima daryti išvadą, kad užstato suma negali būti laikoma „pardavimo kainos“, kaip ji suprantama pagal tą nuostatą, dalimi.

1. Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punkto formuluotė

30. Toliau paaiškinsiu, kad tam tikrai tarai taikomas užstatas, kuris turi būti grąžintas klientui grąžinus tarą, nėra „mokestis“ (a punktas). Paskui kalbėsiu apie kitas reikšmes, kurias Teisingumo Teismas priskyrė sąvokai „pardavimo kaina“, apibūdindamas į šią sąvoką įeinančius elementus kaip iš esmės neišvengiamas sudedamąsias dalis, sudarančias piniginį atlygį už atitinkamų prekių įsigijimą (b punktas).

a) Aptariamas užstatas nėra „mokestis“

31. Pirma, pažymėtina, kad aptariamas užstatas negali būti laikomas „mokesčiu“, kuris Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punkte aiškiai nurodytas kaip sudedamoji dalis, kuri turi būti įtraukta į „pardavimo kainą“.

32. Taip yra paprasčiausiai todėl, kad pajamos iš mokesčio paprastai yra valstybės pajamų šaltinis, o už jas negaunama jokio atlygio. Visgi kalbant apie pagrindinėje byloje aptariamą užstatą nė vieno iš šių požymių nėra.

33. Su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, kad pajamos, gautos surinkus pagrindinėje byloje aptariamą užstatą, niekada nepasiekia valstybės iždo. Be to, kaip išsamiau paaiškinama toliau, užstatas gali būti vertinamas kaip atlygis už tarą, sumokėtas su sąlyga, kad jis bus grąžintas vėliau grąžinus tarą.

34. Tiksliau tariant, atrodo, kad pagrindinėje byloje aptariamam užstatui (ir apskritai panašiems užstatams) būdinga tai, kad tuo pačiu momentu, kai mokamas užstatas, pardavėjas (ar net platesnė prekiautojų kategorija) prisiima pareigą priimti grąžinamą tarą, už kurią sumokėtas

užstatas, ir grąžinti užstato sumą pirkėjui (arba, tiesą sakant, bet kuriam asmeniui, kuris grąžina tarą). Šiuo atžvilgiu Vokietijos vyriausybė paaiškino, kad prekiautojų pareiga priimti tarą atgal ir grąžinti užstatą nėra ribojama laiko atžvilgiu.

35. Dėl šių priežasčių laikausi nuomonės, kad aptariamas užstatas negali būti laikomas „mokesčiu“.

36. Atsižvelgdamas į šiuos paaiškinimus, pereisiu prie konkrečių reikšmių, Teisingumo Teismas pateiktų Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punkto kontekste, kurias jau minėjau pirmiau ir kuriomis siekiama nustatyti, ar tam tikra kainos sudedamoji dalis gali būti laikoma „galutine“.

b) Ar aptariamas užstatas yra galutinė kainos sudedamoji dalis?

37. Be aiškaus mokesčių įtraukimo į sąvoką „pardavimo kaina“, kaip nustatyta Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punkte, šioje direktyvoje nėra jokių kitų nuorodų dėl tikslios šios sąvokos taikymo srities, išskyrus tai, kad pardavimo kaina yra „galutinė kaina“.

38. Aiškindamas šias sąvokas Sprendime *Citroën Commerce* [14], kurį plačiai komentavo šios bylos šalys, Teisingumo Teismas 37 punkte nurodė, kad „[į] galutinę pardavimo kainą būtinai turi būti įtrauktos kainos sudedamosios dalys, kurių neįmanoma išvengti ir kurias galima iš anksto numatyti; šias kainos sudedamąsias dalis vartotojas privalo sumokėti ir jos yra piniginis atlygis įsigyjant atitinkamą prekę“.

39. Toje byloje pirkėjas, be skelbime nurodytos pirkimo kainos, turėjo sumokėti ir įsigytos transporto priemonės perdavimo iš gamintojo pardavėjui išlaidas. Skelbime taip pat buvo minimos perdavimo išlaidos, tačiau, kaip ir pagrindinėje byloje, jos buvo nurodytos atskirai. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vartotojas iš tiesų turėjo sumokėti tas išlaidas, kurios, priešingai nei galimos transporto priemonės pristatymo į vartotojo pasirinktą vietą išlaidos, buvo neišvengiamos ir numatomos [15]. Remdamasis šiais elementais, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad jos turėjo būti įtrauktos į transporto priemonės pardavimo kainą, o ne nurodytos atskirai [16].

40. Siekdamas įvertinti, ar tokią pačią išvadą galima daryti ir dėl grąžintino užstato, taikysiu kriterijų, kurį Teisingumo Teismas nurodė Sprendimo *Citroën Commerce* 37 punkte, kaip cituojama šios išvados 38 punkte, ir kuris, panagrinėjus atidžiau, apima du pagrindinius kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, ar tam tikros išlaidos turi būti laikomos „galutinėmis“, taigi – „pardavimo“ kainos dalimi: i) piniginį atlygį už atitinkamų prekių įsigijimą ir ii) neišvengiamumą, nes vartotojas tas išlaidas būtinai ir numatomai turi sumokėti.

i) Ar aptariamas užstatas yra piniginis atlygis už atitinkamos prekės įsigijimą?

41. Pirma, nemanau, jog kyla abejonių dėl to, kad toks užstatas, kaip nagrinėjamu atveju, yra *piniginio* pobūdžio.

[14] 2016 m. liepos 7 d. Sprendimas *Citroën Commerce* (C-476/14, EU:C:2016:527).

[15] Taip Teisingumo Teismas tikriausiai norėjo palyginti šias neišvengiamas išlaidas su galimų neprivalomų paslaugų kaina. Tokios neprivalomos paslaugos buvo nagrinėjamos Sprendime *Vueling Airlines*, kuriuo rėmėsi Teisingumo Teismas. Žr. Sprendimo *Citroën Commerce* 38–40 punktus, taip pat 2014 m. rugsėjo 18 d. Sprendimą *Vueling Airlines* (C-487/12, EU:C:2014:2232, 37 punktas).

[16] Sprendimo *Citroën Commerce* 41 punktas. Suprantu, kad dėl bylos specifikos Teisingumo Teismas neprivalėjo nagrinėti sprendimo 37 punkte nurodyto kriterijaus paskutinio elemento, kaip toliau nurodoma ir šios išvados 38 punkte, dėl klausimo, ar ginčijamos išlaidos yra piniginis atlygis už atitinkamos prekės įsigijimą.

42. Antra, atsižvelgiant į atitinkamą nacionalinės teisės aktą, atrodo, kad nuo prekės įsigijimo iki taros grąžinimo vartotojas įgyja ne tik nuosavybės teisę į prekę, bet ir nuosavybės teisę į tarą ir iš esmės gali ja disponuoti savo nuožiūra. Šiuo atžvilgiu, nors sutinku su atsakove ir Vokietijos vyriausybe, kad taros įsigijimas nėra pagrindinis pirkimo tikslas ir kad vartotojas nėra tuo ypatingai suinteresuotas, manau, kad šio papildomo įsigijimo negalima išvengti, nes tara ir joje parduodamas produktas sudaro visumą, kaip iš esmės teigia ieškovė ir Komisija.

43. Atsižvelgiant į tai, atrodo, kad pagal atitinkamą nacionalinės teisės aktą tuomet, kai vartotojas „grąžina“ tarą, o prekiautojas „grąžina“ užstatą, teisiniu požiūriu prekiautojas (per)perka tarą, kaip jis besąlygiškai privalo padaryti. Be to, ši prievolė gali neapsiriboti iš konkretaus prekiautojo įsigytų produktų tara. Taigi, pareiga „grąžinti“ užstatą atrodo kaip pareiga nupirkti tarą, pateiktą prekiautojui, už kainą, kuri yra nustatyta įstatymu ar kitu būdu.

44. Todėl galima teigti, kad, priešingai nei pakuočių atveju, kai užstatas netaikomas, taikant užstato grąžinimo sistemą pakuotės tampa savarankiškomis prekėmis, turinčiomis savarankišką ekonominę vertę, kurią galima atskirti nuo jų turinio ekonominės vertės.

45. Šie svarstymai gali paremti argumentą, kad tara nėra „prekiautojų vartotojams siūlomos prekės“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 1 straipsnį, kurioms taikoma „pardavimo kaina“ pagal šios direktyvos 2 straipsnio a punktą[17]. Tai leistų daryti išvadą, kad užstatas negali būti laikomas „pardavimo kainos“, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą, sudedamąja dalimi, nes jis nėra atlygis už *aptariamos prekės* įsigijimą, o veikiau atlygis už papildomą *taros* įsigijimą.

46. Vis dėlto ši konstrukcija yra ne tik šiek tiek nepatogi, bet ir neatitinka jau minėto paprasto fakto, kad taros ir jose esančių prekių įsigijimo negalima atskirti nei dėl akivaizdžių praktinių priežasčių, nei, atsižvelgiant į konkrečius nacionalinės teisės aktus, teisiniu požiūriu. Todėl manau, kad užstatas turėtų būti laikomas piniginio atlygio už prekes, kurias prekybininkai siūlo vartotojams, dalimi, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 98/6.

47. Vis dėlto dar reikia nustatyti, ar su užstatu susijusios išlaidos turi būti laikomos „neišvengiamomis“.

ii) Ar aptariamas užstatas yra neišvengiama kainos sudedamoji dalis?

48. Šios bylos šalys daug diskutavo apie tai, ar užstatas gali būti laikomas neišvengiama kainos dalimi. Diskusija iš esmės vyko dėl klausimo, kilusio dėl neaiškaus užstato, kurį pirkimo metu gali sumokėti tik vartotojas, nors vėliau, grąžinus tarą, jis gali būti grąžinamas, pobūdžio.

49. Ieškovė ir Komisija teigia, kad svarbus turėtų būti pirkimo momentas, nes būtent tada vartotojas turi sumokėti visą sumą, kad įsigytų aptariamą prekę. Be to, Komisija nurodė keletą atvejų, kai tara negrąžinama, o tai reiškia, kad negrąžinama ir užstato suma. Tiksliau kalbant, Komisija paminėjo situaciją, kai turistas gali nusipirkti tokią prekę ir išvykti iš šalies teritorijos, taip atsisakydamas galimybės susigrąžinti užstatą. Be to, ji nurodė, kad užstatas gali būti pamestas ar sudaužytas arba vartotojas gali paprasčiausiai nuspręsti jį pasilikti ir naudoti kitiems tikslams, pavyzdžiui, naminėms uogienėms laikyti.

[17] Primenu, kad pagal Direktyvos 98/6 1 straipsnį šios direktyvos tikslas yra „*nustatyti vartotojams siūlomų prekių pardavimo kainų* ir prekių matavimo vieneto kainų žymėjimo taisykles, kurios leistų pagerinti vartotojui teikiamos informacijos kokybę ir palengvintų galimybę palyginti kainas“. Išskirta mano.

50. Mano nuomone, Komisija visiškai teisingai teigia, kad dalis taros, kuriai taikomas užstatas, gali pradėti naują gyvenimą arba kitaip nukrypti nuo (neatidėliotino) pakartotinio naudojimo ar perdirbimo tikslo, kuriam ji buvo skirta. Be abejo, gali būti, kad žmogus nuspręs negrąžinti tam tikros taros (ir taip atsisakys galimybės susigrąžinti užstatą), nesvarbu, ar tai būtų stiklainiai, kuriuos ketina naudoti naminei braškių uogienei, ar aliuminio tara, iš pradžių pripildyta alaus, kurią jis gali pasilikti kaip brangų suvenyrą iš vasaros muzikos festivalio. Taip pat kartais galime išvykti iš šalies ir pamiršti ar tiesiog neturėti laiko grąžinti taros, kuriai taikomas užstatas, arba netyčia numesti ir sudaužyti stiklinį butelį, kuris galėjo būti grąžintas ir vėl panaudotas, bet, deja, niekada nebus grąžintas.

51. Vis dėlto teigčiau, kad tai nėra tipinės situacijos, siejamos su užstatu apmokestinamos taros likimu, kai ji ištuštinama. Šiuo atžvilgiu Vokietijos vyriausybė per posėdį paaiškino, kad 2019 m. 96 % plastikinės taros, kuriai taikomas užstatas, buvo grąžinta [18], o tai rodo, bent jau kalbant apie šią valstybę narę, stiprią vartotojų tendenciją dalyvauti pakartotinio naudojimo ir perdirbimo veikloje (neatsižvelgiant į tai, kokios gali būti „konkuruojančios“ alternatyvos, pavyzdžiui, šią tarą išmesti, pasilikti ją praktinėms reikmėms ar dėl sentimentalių priežasčių, netyčia sudaužyti ar apskritai pamiršti). Taigi atrodo, kad daugeliu atvejų su užstatu susijusių išlaidų pavyksta išvengti.

52. Be to, nepriklausomai nuo tikslios procentinės taros grąžinimo normos, manau, kad šiame kontekste svarbiausia yra tai, kad užstatas iš esmės *gali būti* grąžinamas ir *turi būti* grąžinamas.

53. Todėl situacija, susijusi su grąžintinu užstatu, iš esmės skiriasi nuo situacijos, susijusios su transporto priemonės perdavimu, kaip antai nagrinėtos Sprendime *Citroën Commerce*, kuriame „neišvengiamumo“ kriterijus, atrodo, turėjo lemiamą reikšmę.

54. Galbūt dėl šios priežasties šioje byloje daugiausia buvo diskutuojama dėl to, ar su grąžinamu užstatu susijusių išlaidų galima išvengti, ar ne. Visgi šiuo atveju diskusija apie tai, kuris iš dviejų galimų laiko momentų (prekės pirkimas ar taros grąžinimas) yra svarbesnis tokiam vertinimui, rizikuoja tapti tam tikra prasme žiedine diskusija. Išlaidų „neišvengiamumo“ kriterijus buvo naudingas Sprendimo *Citroën Commerce* kontekste, ir, mano nuomone, leido Teisingumo Teismui pabrėžti, kad nagrinėtos pervedimo išlaidos nebuvo susijusios su vartotojo *pasirinkta* neprivaloma paslauga [19]. O dabartinėmis aplinkybėmis šie terminai yra mažiau naudingi, jos, mano nuomone, gali būti veiksmingai įvertintos atsižvelgiant į žodį „galutinė“, kuriuo apibūdinama „pardavimo kaina“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą, ir kuris tiesiogiai nurodytas toje nuostatoje.

55. Mano nuomone, užstato grąžinimo sistemą apibūdina tai, kad užstatas yra kainos dalis, kuri gali būti (ir galbūt iš tikrųjų tikimasi, kad bus) grąžinta vartotojui. Tai iš esmės keičia situaciją, kai sprendžiamas klausimas, ar vartotojo sumokėta kaina yra galutinė, palyginti su situacija, kai užstato grąžinimo sistema netaikoma. Kitaip tariant, kaip iš esmės teigia atsakovė ir Vokietijos

[18] Pažymėtina, kad 2011 m. rugpjūčio 3 d. Europos Komisijos Aplinkos apsaugos generalinio direktorato galutinės ataskaitos „Supažindinimas su pakuočių ir pakuočių atliekų esminių reikalavimų įgyvendinimu ir vykdymo užtikrinimu bei keitimasis gerąja patirtimi“, paskelbtos adresu https://ec.europa.eu/environment/pdf/waste/packaging/packaging_final_report.pdf, p. 80, 5.1.2 punkte nurodyta 98,5 % pakartotinai pildomų butelių grąžinimo norma.

[19] Žr. šios išvados 39 punktą ir 15 išnašą. Primenu, kad Sprendime *Citroen Commerce* Teisingumo Teismas rėmėsi savo ankstesniu Sprendimu *Vueling Airlines*, kuriame jis atskyrė, viena vertus, neišvengiamus ir numatomus elementus, įtrauktus į oro susisiekimo paslaugos kainą, kurie turi būti nurodyti kaip galutinės kainos elementai, ir, kita vertus, kainos priedus, susijusius su paslaugomis, kurios nėra nei privalomos, nei būtinos pačiai oro susisiekimo paslaugai (pavyzdžiui, bagažo vežimas), kaip tai suprantama pagal 2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių (OL L 293, 2008, p. 3) 23 straipsnio 1 dalį.

vyriausybė, tai, kad užstatas gali būti neišvengiama kainos sudedamoji dalis perkant, neturėtų užgožti jo, kaip grąžinamos kainos dalies, pobūdžio, taigi tai reiškia, kad jis negali būti kainos, kurią galiausiai sumoka vartotojas, sudedamoji dalis.

56. Taigi šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad grąžintinas užstatas negali būti laikomas „pardavimo kainos“ dalimi, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą. Šią išvadą patvirtina ir konkretūs tikslai, kurių siekiama šia direktyva ir apie kuriuos kalbėsiu toliau.

2. Direktyvos 98/6 tikslai

57. Pagal Direktyvos 98/6 1 straipsnį jos tikslas yra „nustatyti vartotojams siūlomų prekių pardavimo kainų ir prekių matavimo vieneto kainų žymėjimo taisykles, kurios leistų pagerinti vartotojui teikiamos informacijos kokybę ir palengvintų galimybę palyginti kainas“.

58. Atitinkamai šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „prekių pardavimo ir vieneto kainos turi būti nurodytos nedviprasmiškai, matomoje vietoje ir lengvai įskaitomos“.

59. Iš Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 dalies matyti, kad prekiautojai prekių pardavimo ir vieneto kainas turi nurodyti ant visų prekių, kurioms taikoma Direktyva 98/6[20]. Be to, pagal 3 straipsnio 4 dalį bet kurioje reklamoje, kurioje nurodoma pardavimo kaina, turi būti nurodyta ir vieneto kaina.

60. Nors šios direktyvos materialinė taikymo sritis, kalbant apie prekes, kurioms ji taikoma[21], tikriausiai yra gana plati, ji itin svarbi tuo atveju, kai vartotojui siūlomi įvairūs prekių kiekiai ir pakuotės, todėl jis suinteresuotas turėti galimybę palyginti kainas pagal tą patį matavimo vienetą[22]. Iš tiesų, kaip priminė Teisingumo Teismas, priimdamas šį teisės aktą ES teisės aktų leidėjas siekė „apsaugoti vartotojus ne bendrai nurodant kainas <…>, bet žymint prekių kainas nurodant skirtingus matavimo vienetus“[23].

61. Vis dėlto, kaip pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kai vartotojui pateikiama viena „bendra pardavimo“ kaina, jis yra gerai informuotas apie tai, kiek konkrečiai kainuos šis pirkinys.

62. Čia norėčiau grįžti prie ieškovės argumento, kuriam Komisija pritarė per posėdį, susijusio su atveju, kai vartotojas turi tik vieną eurą. Tiksliau, ieškovės iš pradžių pateiktame pavyzdyje vartotojas buvo vaikas, kuris, kaip suprantu, klaidingai manė, kad gali nusipirkti savo mėgstamo gėrimo, kainuojančio 89 centus, ir tik paskui sužinojo, kad taip nėra, nes reikia mokėti papildomą 25 centų užstatą.

63. Turiu pasakyti, kad man visiškai suprantamas nusivylimas, kurį gali patirti mažasis klientas, pateikęs kasininkei pasirinktą gėrimą, kad už jį sumokėtų, ir sužinojęs, kad „0,89 EUR + 0,25 EUR užstatas“ reiškia, kad gėrimas kainuoja daugiau nei vieną eurą, taigi jis, deja, negalės jo nusipirkti.

[20] Pareigai nurodyti kainą už matavimo vienetą taikomos tam tikros išimtys, pavyzdžiui, pagal 3 straipsnio 1 dalies paskutinį sakinį taikoma išimtis, „jei ji sutampa su prekės pardavimo kaina“.

[21] Tai patvirtina faktas, kad Sprendime *Citroën Commerce* Teisingumo Teismas taikė Direktyvą 98/6 kainos nurodymui su *transporto priemone* susijusioje reklamoje. Priešinga pozicija išdėstyta generalinio advokato P. Mengozzi išvadoje byloje *Citroën Commerce* (C-476/14, EU:C:2015:814, toliau – išvada byloje *Citroën Commerce*, 50 punktas).

[22] Išvados byloje *Citroën Commerce* 48 punktas. Taip pat žr. generalinio advokato P. Cruz Villalón išvadą byloje *Komisija / Belgija* (C-421/12, EU:C:2013:769, 63 punktas).

[23] 2014 m. liepos 10 d. Sprendimas *Komisija / Belgija* (C-421/12, EU:C:2014:2064, 59 punktas).

64. Visgi pirmiausia norėčiau atkreipti dėmesį į tai, kad įprastas kriterijus, kuriuo Teisingumo Teismas vadovaujasi aiškindamas vartotojų teisės nuostatas, yra pakankamai gerai informuoto vartotojo, o ne pažeidžiamo vartotojo, pavyzdžiui, vaiko, kriterijus [24]. Antra, noriu pažymėti, kad bet kokiu atveju turi būti įvertinta teigiama tiesioginės informacijos apie bendrą konkrečios prekės kainą nauda, palyginti su trūkumais, atsirandančiais dėl vartotojų galimybės lengvai palyginti prekių, parduodamų pagal užstato grąžinimo sistemą, ir prekių, kurioms ši sistema netaikoma arba kurioms taikomas skirtingo dydžio užstatas, kainas. Kitaip tariant, kiekvienos atskirai vertinamos prekės kainos nurodymo būdas neturėtų trukdyti palyginti bendrai vertinamų prekių kainų.

65. Vertinant plačiau, tada, kai užstatas įtraukiamas į pardavimo kainą, kyla rizika, kad vartotojai gali neteisingai palyginti už skirtingas prekes nustatytas kainas, nes vienoms jų gali būti taikomas grąžintinas užstatas, o kitoms – ne, be to, priklausomai nuo taros ar prekės rūšies, gali būti taikoma skirtinga užstato vertė [25]. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šios aplinkybės (kartu su aplinkos apsaugos aplinkybėmis) paskatino nacionalinės teisės aktų leidėją priimti *PAngV* 1 straipsnio 4 dalį, t. y. pagrindinėje byloje nagrinėjamą nuostatą, nes teisės aktų leidėjas buvo susirūpinęs dėl to, kad pagal užstato grąžinimo sistemą parduodamos prekės vizualiai yra mažiau patrauklios, nes atrodo brangesnės.

66. Be to, primenu, kad paprastai pagal Direktyvą 98/6 kyla pareiga nurodyti ne tik pardavimo kainą, bet ir kainą už matavimo vienetą. Užstato sumos įtraukimas į pardavimo kainą, mano nuomone, gali sukelti painiavą dėl to, kaip buvo nustatyta tokia matavimo vieneto kaina. Mano nuomone, dar didesnį nerimą kelia tai, kad ši kaina yra paprasčiausia priemonė, leidžianti vartotojui palyginti skirtingais kiekiais parduodamų prekių kainas.

67. Šie svarstymai apie Direktyva 98/6 siekiamus tikslus, mano nuomone, patvirtina mano ankstesnę išvadą, kad užstatas negali būti laikomas „pardavimo“ kainos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą, dalimi.

68. Manau, tas pats pasakytina ir apie aplinkos apsaugos tikslus, su kuriais pirmiausia siejamos užstatų grąžinimo sistemos, kaip išsamiau paaiškinsiu toliau.

3. Išsamesnis Direktyvos 98/6 aplinkos apsaugos kontekstas

69. Užstato grąžinimo sistemos visų pirma yra aplinkos apsaugos politikos priemonės, nes jomis siekiama skatinti vartotojus dalyvauti pakartotinai naudojant ar perdirbant atliekas, kad būtų sumažintas neigiamas atliekų poveikis aplinkai. Kaip jau trumpai minėjau šios išvados A dalyje, ES teisės aktuose aiškiai ar netiesiogiai pripažįstama, kad jos atlieka šią funkciją.

70. Primenu, kad tai aiškiai pripažinta Direktyvos dėl baterijų ir akumuliatorių, turinčių tam tikrų pavojingų medžiagų, tryliktoje konstatuojamojoje dalyje [26].

[24] Šiuo klausimu žr. Direktyvos 2005/29 18 konstatuojamąją dalį ir, pavyzdžiui, 2021 m. vasario 3 d. Sprendimą *Stichting Waternet* (C-922/19, EU:C:2021:91, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[25] Vokietijos vyriausybė paaiškino, kad vietinėms prekėms, priklausomai nuo taros rūšies, taikomas skirtingas 2, 3, 8, 15 arba 25 centų užstato dydis. Todėl bendra šių prekių kaina gali skirtis, net jei jos parduodamos tokiais pačiais kiekiais. Vokietijos vyriausybė taip pat paaiškino, kad importuojamoms prekėms užstatas gali būti netaikomas arba taikomas skirtingas jo dydis.

[26] Nurodyta šios išvados 11 išnašoje: „kadangi ekonominės priemonės, kaip depozitų sistemos įvedimas, gali skatinti atskirai rinkti išeikvotas baterijas ir akumuliatorius ir juos perdirbti“. Ši priemonė buvo panaikinta 11 išnašoje nurodyta Direktyva 2006/66/EB, kurioje užstato grąžinimo sistemos nėra konkrečiai paminėtos. Žr. šios direktyvos 8 straipsnį „Surinkimo sistemos“.

71. Be to, Direktyvos 85/339 dėl žmonėms vartoti skirtų skysčių taros [27] (dabar panaikinta) 5 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta, kad „kai taikoma užstato sistema, valstybės narės imasi tinkamų priemonių užtikrinti, kad vartotojas būtų aiškiai informuotas apie užstato dydį“. Pasiūlyme, kuriuo remiantis buvo priimta ši direktyva, aiškiai nurodoma, kad Komisija išnagrinėjo, ar tikslinga nustatyti bendras taisykles, kurios būtų konkretesnės ir griežtesnės ir, be kita ko, susijusios su užstatų grąžinimo sistemų kūrimu. Tame pasiūlyme netgi buvo siūloma ant atitinkamų pakuočių nurodyti žymenį „R“, tačiau šis siūlymas nebuvo įtrauktas į priimtą direktyvą [28], kuri vėliau buvo panaikinta Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyva, kaip jau minėta [29].

72. Komisijos pasiūlyme, kuriuo remiantis priimta Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyva, pripažįstamos kai kurių valstybių narių pastangos spręsti aplinkos apsaugos problemą, visų pirma susijusią su vienkartinių pakuočių naudojimu, ir atkreipiamas dėmesys į užstato grąžinimo sistemas, kurios buvo arba bus įdiegtos kai kuriose valstybėse narėse [30].

73. Visgi pirminėje nagrinėjamos direktyvos redakcijoje nebuvo jokios nuorodos į užstato grąžinimo sistemas [31], o tai, atrodo, atspindi kai kurių šių sistemų keliamus sunkumus, susijusius su laisvo prekių judėjimo taisyklių laikymusi [32], – aspektą, kurį minėjau anksčiau šioje išvadoje [33].

74. Tai pasikeitė, kai Direktyva 2018/852 [34] buvo iš dalies pakeistas minėtos direktyvos 5 straipsnis. Pagal iš dalies pakeistą 5 straipsnio 1 dalies a punktą užstato grąžinimo sistemų naudojimas yra viena iš priemonių, kurių valstybė narė gali imtis, kad įvykdytų pareigą „paskatint[i] didinti rinkai pateiktų daugkartinių pakuočių ir pakartotinio naudojimo sistemų procentinę dalį aplinkai saug[i]u būdu ir laikantis Sutarties <…>“.

75. Be to, nuo 2018 m., kaip matyti iš Atliekų direktyvos [35] IVa priedo 5 punkto, taip pat iš 2019 m. priimtos Vienkartinio plastiko direktyvos [36] 9 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos a punkto, užstato grąžinimo sistemos pripažįstamos priemonėmis, kurias valstybė narė gali naudoti iš esmės siekdama sumažinti atliekų kiekį arba užkirsti kelią jų susidarymui.

76. Šie daugiau ar mažiau nauji ES teisės aktai pakuočių ir atliekų srityje rodo, kad ES teisės aktų leidėjas užstato grąžinimo sistemą laiko priemone, galinčia veiksmingai prisidėti prie ilgalaikio neigiamo poveikio aplinkai mažinimo, o jos sąlygas, jei laikomasi Sutarties, palieka nustatyti valstybėms narėms.

27 Nurodyta šios išvados 7 išnašoje.

28 Žr. Pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirtų skysčių taros 7 straipsnio 2 dalies a punktą, COM/81/187 galutinis (OL C 204, 1981, p. 6), ir šio pasiūlymo aiškinamojo memorandumo 9 punktą.

29 Nurodyta šios išvados 7 išnašoje.

30 Pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, COM/92/278 galutinis, 1.3, 1.6 ir 3.2 punktai. Panašios nuorodos pateiktos ir šios išvados 28 išnašoje nurodyto pasiūlymo, po kurio priimta Direktyva 85/339, aiškinamajame memorandume, p. 6–7.

31 Žr. šios direktyvos pirminės redakcijos 7 straipsnį „Grąžinimo, surinkimo ir naudojimo sistemos“.

32 Šios išvados 30 išnašoje nurodyto pasiūlymo, COM/92/278, p. 8, 4.1 punktas. Pasiūlyme minima „Danijos byla“, tikriausiai nurodant 1988 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *Komisija / Danija* (302/86, EU:C:1988:421), minėtą pasiūlymo p. 4, 1.6 punkte.

33 Žr. šios išvados 25 punktą.

34 Žr. šios išvados 4 išnašą.

35 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008, p. 3). Taip pat žr. 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/851, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų (OL L 150, 2018, p. 109), kuria į Atliekų direktyvą įtrauktas IVa priedas, 29 ir 30 konstatuojamąsias dalis.

36 Žr. šios išvados 9 išnašą.

77. *PAngV* 1 straipsnio 4 dalyje numatytas draudimas nurodyti bendrą prekės, parduodamos pagal užstato grąžinimo sistemą, kainos sumą gali būti laikomas metodu, kuriuo, kaip iš esmės teigia atsakovė ir kaip per posėdį paaiškino Vokietijos vyriausybė, siekiama atkreipti vartotojo dėmesį į tai, kad tam tikrą tarą galima perdirbti arba panaudoti pakartotinai. Taip vartotojai gali būti skatinami rinktis tokias prekes, kurios laikomos ekologiškesnėmis. Visgi ši informacinė žinutė gali būti susilpninta, jei nurodoma bendra kaina, nes taip nurodant kainą kyla pavojus, kad informacija apie tai, jog pirmiausia taikoma užstato grąžinimo sistema, gali tapti neaiški.

78. Tokie iš Direktyvos 98/6 (aplinkos apsaugos) konteksto paimti argumentai yra papildomas elementas, kuris, manau, patvirtina mano ankstesnę išvadą, kad užstato suma negali būti laikoma „pardavimo kainos“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą, dalimi.

79. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį klausimą atsakyti taip: Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktas turi būti aiškinamas taip, kad jame įtvirtinta sąvoka „pardavimo kaina“ neapima grąžintino užstato, taikomo grąžintinai tarai, kurioje prekės siūlomos vartotojams.

C. Alternatyviai: draudimas nurodyti „bendrą“ kainą yra palankesnė priemonė, skatinanti informacijos apie kainas teikimą ir palengvinanti jų palyginimą

80. Jei Teisingumo Teismas nuspręstų nesivadovauti mano pasiūlytu atsakymu į pirmąjį klausimą ir konstatuotų, kad užstatas yra „pardavimo kainos“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą, dalis, tuomet reikėtų atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrąjį klausimą, ar *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis gali būti palikta galioti kaip „palankesnė nuostata“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį (1 skirsnis), ir, jei taip, ar vis dėlto dėl visiško suderinimo, pasiekto Direktyva 2005/29, būtų atmesta galimybė palikti ją galioti (2 skirsnis).

1. Ar nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata yra „palankesnė nuostata“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį?

81. Primenu, kad pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį leidžiama priimti „palankesnes“ vartotojams nuostatas, „juos informuoti ir sudaryti galimybes palyginti kainas“. Taigi, jei aptariamas užstatas būtų laikomas „pardavimo kainos“ sudedamąja dalimi, *PAngV* 1 straipsnio 4 dalyje numatytas draudimas jį įtraukti į pardavimo kainą vis tiek galėtų būti laikomas atitinkančiu Direktyvą 98/6, jei jis yra tokia „palankesnė“ priemonė.

82. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata nėra palankesnė vartotojams, nes pagal ją jie privalo patys apskaičiuoti bendrą kainą. Šiai nuomonei pritaria ir Komisija.

83. Be abejo, sutinku, kad pagal nagrinėjamą nacionalinės teisės nuostatą vartotojai, norėdami nustatyti bendrą mokėtinos kainos sumą, turi sudėti abu atitinkamus skaičius. Vis dėlto dėl užstato sistemos aritmetinis veiksmas yra neišvengiamas bet kokiu atveju, nesvarbu, ar užstatas įskaičiuotas į pardavimo kainą, ar ne. Dar svarbiau yra tai, kad būtinybė sudėti du skaičius, mano nuomone, yra mažiau palanki vartotojams, o tai reiškia, kad yra neteisinga prielaida, kai kalbama apie tikslus, kurių siekiama Direktyva 98/6. Šiuo atžvilgiu ir atsižvelgiant į mano pastabas, pateiktas šios išvados 64 punkte, iš šios direktyvos negalima susidaryti nuomonės, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė apsaugoti (pakankamai gerai informuotą) vartotoją nuo būtinybės sudėti

du skaičius, kai to prireikia. Direktyva 98/6 labiau grindžiama idėja, kad tokiems pakankamai gerai informuotiems vartotojams turėtų būti lengva palyginti kainas. Todėl šio tikslo reikia nepamiršti ir konkrečioje situacijoje, kai taikoma užstato grąžinimo sistema. Dėl priežasčių, kurias jau paaiškinau pirmiau, šiam tikslui pasiekti geriausiai tinka tokia taisyklė, kuri išplaukia iš *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies.

84. Šiuo atžvilgiu norėčiau priminti šios išvados B dalies 2 skirsnyje pateiktas pastabas, kuriose paaiškinau, kad vartotojų informavimas apie kainas ir jų gebėjimas jas palyginti optimaliai pagerinamas tada, kai *nenurodoma* bendra kainos suma, apimanti užstatą.

85. Iš tiesų, jei būtų nurodoma bendra suma, įskaitant užstatą, būtų dar sudėtingiau palyginti įvairių prekių kainas, be to, tai gali sukelti painiavą nustatant kainą už matavimo vienetą. Taigi, jei būtų laikoma, kad užstatas yra pardavimo kainos dalis, tie patys argumentai, mano nuomone, tinka išvadai, kad bendros sumos nenurodymas yra palankesnis, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį, nei jos *nurodymas*.

86. Visgi valstybės narės, priimdamos „palankesnes nuostatas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį, turi laikytis įsipareigojimų, kylančių iš kitų ES teisės nuostatų [37]. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas išreiškė abejonių, ar nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata, net jei ji laikoma „palankesne“, gali būti palikta galioti, ar tai negali būti padaryta dėl visiško suderinimo, pasiekto Direktyva 2005/29. Apie pastarąjį šios bylos aspektą kalbėsiu toliau.

2. Nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata ir Direktyva 2005/29

87. Kaip jau minėta, antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies nuostata yra draudžiama dėl visiško suderinimo pagal Direktyvą 2005/29. Nors šio klausimo formuluotė neatskleidžia tikslesnės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejonių priežasties, remdamasis sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytais argumentais suprantu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog gali būti, kad dėl nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos nepateikiama informacija, kuri turi būti laikoma „esmine“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2005/29, ir taip pažeidžiami šios direktyvos reikalavimai reklamos srityje.

88. Be to, reikia pažymėti, kad sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išsamiai aptariami atitinkami Direktyvos 2005/29, kuria iš tiesų buvo pasiektas visiškas suderinimas [38], aspektai, taip pat šios direktyvos ir Direktyvos 98/6 santykis. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Direktyva 2005/29 neleidžia nukrypti nuo nacionalinės teisės nuostatų, net jei jos priimtos kaip „palankesnės“ pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį, išskyrus atvejus, kai jos patenka į Direktyvoje 2005/29 numatytų aiškių išimčių taikymo sritį, tačiau, pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, nė viena iš jų netaikoma šiomis aplinkybėmis.

[37] Primenu Direktyvos 98/6 10 straipsnyje nurodytą išlygą „nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų pagal Sutartį“.

[38] Žr., pavyzdžiui, 2014 m. liepos 10 d. Sprendimą *Komisija / Belgija* (C-421/12, EU:C:2014:2064, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

89. Nors pripažįstu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo analizė yra išsami, nemanau, kad būtina su ja išsamiai susipažinti, nes, kiek suprantu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejones, jos naudingumas grindžiamas nuomone, kad *PAngV* 1 straipsnio 4 dalimi nukrypstama nuo Direktyvoje 2005/29 nustatyto reikalavimo pateikti vartotojui „esminę“ informaciją apie siūlomų prekių kainą [39].

90. Vis dėlto, kaip paaiškinsiu toliau, nemanau, kad ši prielaida yra teisinga.

91. Atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo abejones dėl nacionalinės teisės draudimo nurodyti bendrą kainą suderinamumo su ES teise visų pirma grindžia Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalimi. Šioje nuostatoje prie „esminių“ priskiriami informacijos reikalavimai, kurie taikomi reklamos kontekste ir yra nustatyti kituose ES teisės aktuose, kurių neišsamus sąrašas pateikiamas Direktyvos 2005/29 II priede [40]. Šiame sąraše, be kita ko, daroma nuoroda į Direktyvos 98/6 3 straipsnio 4 dalį, pagal kurią iš esmės reikalaujama, kad vieneto kaina būtų nurodyta bet kurioje reklamoje, kurioje taip pat nurodoma pardavimo kaina. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta pareiga pateikti informaciją apie vartotojams siūlomų prekių pardavimo kainą, nors to nėra griežtai reikalaujama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalį, taip pat turėtų būti laikoma esmine.

92. Šiuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuogąstavimus suprantu taip, kad šių aplinkybių kontekste pardavimo kaina turėtų reikšti „bendrą kainą“, į kurią įeina užstatas, ir todėl tiek, kiek pagal *PAngV* 1 straipsnio 4 dalį neleidžiama šios konkrečios informacijos *kaip tokios* pateikti vartotojams, ji gali prieštarauti reikalavimui pateikti jiems esminę informaciją (apie kainą) pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnį.

93. Siekdamas atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejones, pirmiausia pažymiu, kad iš Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 dalies matyti, jog esminė informacija apskritai yra informacija, „kuri vidutiniam vartotojui reikalinga tam, kad jis toje situacijoje galėtų priimti informacija paremtą sprendimą dėl sandorio, ir [kurios nepateikus] tuo vidutinis vartotojas skatinamas arba gali būti paskatintas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėms nebūtų priėmęs“.

94. Antra, noriu atkreipti dėmesį, kad Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalies c punkte [41] „kaina, į kurią įskaičiuoti mokesčiai“, yra nurodyta tarp šešių rūšių informacijos, laikomos „esmine“ kalbant apie „kvietimą pirkti“ [42].

[39] Pažymiu, kad vertinimas pagal Direktyvą 2005/29 paprastai atliekamas atsižvelgiant į konkrečią komercinę praktiką, kurios savanoriškai ėmėsi prekiautojas, arba į nacionalinės teisės aktus, kuriais bet kokiomis aplinkybėmis draudžiamas konkretus elgesys, kaip įtariama, viršijantis tai, ką leidžia suderintos Direktyvos 2005/29 nuostatos. Priešingai, antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo įvertinti, ar su šia direktyva suderinamas įstatymo reikalavimas, kuris, remiantis šio prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejonėmis, gali lemti nesąžiningą komercinę veiklą. Vis dėlto manau, kad toks vertinimas yra pagrįstas, nes jei valstybėms narėms būtų leista reikalauti, kad prekiautojai taikytų elgesį, kuris laikomas nesąžininga komercine veikla, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2005/29, ši direktyva netektų praktinio poveikio.

[40] Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalyje nurodyta: „Bendrijos teisės nustatyti informaciniai reikalavimai dėl komercinio pranešimo, įskaitant reklamą arba prekybą, kurių neišsamus sąrašas pateikiamas II priede, laikomi esminiais“.

[41] 7 straipsnio 4 dalies c punkte prie esminės informacijos priskiriama „kaina, į kurią įskaičiuoti mokesčiai, arba, jeigu dėl produkto pobūdžio ši kaina pagrįstai negali būti apskaičiuota iš anksto, metodas, kuriuo ši kaina apskaičiuojama, taip pat, jeigu tai reikalinga, visi papildomi mokesčiai už krovinių vežimą, pristatymo arba pašto išlaidos arba, jeigu šie mokesčiai dėl pagrįstų priežasčių negali būti apskaičiuoti iš anksto, informacija apie tai, kad gali tekti mokėti tokius papildomus mokesčius“.

[42] Direktyvos 2005/29 2 straipsnio i punkte „kvietimas pirkti“ apibrėžiamas kaip „komercinis pranešimas, produkto savybes ir kainą nurodantis tokiu būdu, kuris yra būdingas naudojamo komercinio pranešimo priemonėms, ir tuo suteikiantis vartotojui galimybę pirkti“. Dėl šios sąvokos žr. 2011 m. gegužės 12 d. Sprendimą *Ving Sverige* (C-122/10, EU:C:2011:299, 28 punktas).

95. Trečia, Teisingumo Teismas byloje *Deroo-Blanquart* nusprendė, kad „esmine informacija laikoma siūlomo pirkti produkto kaina, t. y. bendra produkto kaina, o ne kiekvienos jo sudedamosios dalies kaina“, o pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalies c punktą „įtvirtinta prekybininko pareiga nurodyti vartotojui bendrą atitinkamo produkto kainą“ [43]. Šiuo atveju prekiautojas nurodė bendrą kompiuterio su iš anksto įdiegta programine įranga – tai buvo siūloma vartotojams kaip paketas – kainą, tačiau nenurodė atitinkamų kainos sudedamųjų dalių. Teisingumo Teismas nusprendė, kad atskiro kompiuterio ir programinės įrangos kainų nenurodymas nelaikytinas klaidinančia komercine veikla, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2005/29.

96. Suprantu, kad Sprendime *Deroo-Blanquart* išsakyta mintis apie tai, kad bendra kaina yra esminė informacija, netiesiogiai susijusi su situacijomis, kai vartotojui pateikiamos tik skirtingos kainos sudedamosios dalys, dėl kurių jam sunku suprasti tikrąją prekės kainą. Todėl nemanau, kad ta mintis gali būti visiškai perkeliama į šį atvejį, nes dėl priežasčių, kurias paaiškinau pirmesnėje šios išvados dalyje, turint omenyje tai, kad užstatas yra grąžintinas, jis negali būti lyginamas su kaina, mokėtina už kompiuteryje įdiegtą programinę įrangą arba už bet kurį kitą į bendrą pasiūlymą įtrauktą daiktą.

97. Be to, manau, kad šiuo atveju svarbu atsakyti ne į klausimą, ar draudimas nurodyti visą kainos sumą lemia „esminės informacijos“ nepateikimą, o į klausimą, ar toks yra *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies, vertinamos kaip visuma, poveikis. Primenu, kad šioje nuostatoje, be minėto draudimo, nustatyta pareiga nurodyti prekės kainą *ir* užstato sumą.

98. Be to, norėčiau priminti, kad, kaip Teisingumo Teismas taip pat nurodė Sprendime *Deroo-Blanquart* [44], pagal Direktyvos 2005/29 14 konstatuojamąją dalį esminė informacija – tai vartotojui *svarbi informacija*, kuri jam reikalinga tam, kad galėtų priimti informacija paremtą sprendimą dėl sandorio.

99. Tokiomis aplinkybėmis manau, kad kainos, sudarytos iš dviejų (aiškiai) nurodytų ir tarpusavyje susijusių elementų, pavyzdžiui, „0,89 EUR + 0,25 EUR užstatas“, nurodymas suteikia vartotojui ne tik informaciją apie visą perkant mokėtiną kainą, kurią vidutinis vartotojas, kuris yra pakankamai gerai informuotas, protingai atidus ir apdairus [45], gali lengvai nustatyti, bet ir ne mažiau svarbią informaciją apie tai, kad prekė parduodama pagal užstato grąžinimo schemą, turinčią konkrečių ekonominių ir aplinkos apsaugos pasekmių, kurias aprašiau pirmiau.

100. Galiausiai primenu, jog tam, kad veikla būtų laikoma nesąžininga pagal Direktyvos 2005/29 5 straipsnio 2 dalį, ji, be kita ko, turi iš esmės sukelti vartotojų ekonominio elgesio iškreipimą, kuriuo, kaip matyti iš Direktyvos 2005/29 2 straipsnio e punkto, siekiama pastebimai susilpninti vartotojo gebėjimą priimti informacija paremtą sprendimą ir taip paskatinti vartotoją priimti sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs.

101. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti priešingai – *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis buvo priimta siekiant *padidinti* vartotojų gebėjimą priimti informacija pagrįstus sprendimus remiantis geresniu kainų palyginamumu. Iš ankstesnėje šios išvados dalyje atlikto vertinimo taip pat matyti, kad atskiras užstato nurodymas, nenurodant bendros kainos, padeda įgyvendinti Direktyva 98/6 siekiamus tikslus geriau informuoti vartotojus ir palengvinti

[43] 2016 m. rugsėjo 7 d. Sprendimas *Deroo-Blanquart* (C-310/15, EU:C:2016:633, 46 punktas).

[44] Sprendimo *Deroo-Blanquart*, 48 punktas.

[45] Pagal Direktyvos 2005/29 18 konstatuojamąją dalį tai yra šioje direktyvoje naudojamas standartas.

kainų palyginimą. Tokiomis aplinkybėmis nesuprantu, kaip pagal nagrinėjamą nacionalinės teisės nuostatą galėtų būti savaime reikalaujama, jog prekiautojai elgtųsi taip, kad susilpnėtų vartotojų galimybės, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 2 straipsnio e punktą.

102. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į antrąjį klausimą atsakyti taip: pagal Direktyvą 2005/29 nedraudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata kaip *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis, pagal kurią, kai papildomai prie atlygio už prekę reikalaujama grąžintino užstato, šio užstato suma turi būti nurodyta kartu su prekės kaina, o bendra suma neturi būti nurodoma.

V. Išvada

103. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) pateiktus klausimus atsakyti taip:

„1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas 2 straipsnio a punktas

turi būti aiškinamas taip, kad

jame įtvirtinta sąvoka „pardavimo kaina“ neapima grąžintino užstato, taikomo grąžinamajai tarai, kurioje prekės siūlomos vartotojams.“